

ספירת חסד בלבד

בנוגע למידת החסד הא-להי, וספירת החסד שבעולם 'האצילות', הגבוה מבין ארבעת העולמות הרוחניים בתורת הקבלה, יש חילוק בין המקובלים הראשונים והמקובלים האחרונים. המקובלים הראשונים שלפני תקופת האר"י הקדוש, קוראים למידת החסד בשם 'גדולה', ולדעת המקובלים האחרונים שאחרי תקופת האר"י, נקראת המידה בשם 'חסד'.

הביאור להבדל בכינויים, הינו, שהמקובלים הראשונים דיברו בבחינת הנקודות של עולם התוהו שקדם לעולם התיקון, והמקובלים האחרונים מדברים בבחינת הפרצופים של עולם התיקון, בעולם האצילות. המושגים 'תוהו' ו'תיקון' הינם מושגים יסודיים בתורת הקבלה. 'תוהו' מסמל את השלב שלפני הבריאה של עולמנו, ובריאת סדר השתלשלות העולמות. בעולם התוהו, מופיעים הכוחות הא-להיים כ'נקודות' – ככוחות ראשוניים, מרוכזים ועוצמתיים ביותר, הפועלים כל אחד בפני עצמו בעוצמה רבה ובאופן דיסרמוני (מה שהוביל ל'שבירת הכלים'). עולם ה'תיקון' הינו העולם המוכר לנו, שנברא בסדר השתלשלות העולמות: אצילות, בריאה, יצירה ועשיה, כאשר בכל אחד מהעולמות מאירות 'עשר הספירות'. עשר הספירות בעולם האצילות ולמטה ממנו מחוברות באופן הרמוני זו עם זו, ובכל אחת מהן יש שילוב הרמוני בין האורות והכלים של כל ספירה. השילוב בין הספירות יוצר את ה'פרצופים' – השילובים השונים של הספירות בעולם האצילות ולמטה ממנו.

תורת החסידות, המגלה את העומקים הנפלאים שבתורת הקבלה, מסבירה את שיטות המקובלים השונות ומתווכח ביניהן. תורת החסידות מלמדת שבעולם התוהו יש גם בחינה של חסד, וגם בעולם התיקון יש את בחינת הגדולה:

עיקר העניין שחסד נקרא בשם גדולה הוא בעולם התוהו, אך גם שם הוא נקרא בשם חסד כפי שיבואר, ובמקביל, עיקר הכינוי 'חסד' הוא בעולם האצילות, אך גם שם הוא נקרא בשם גדולה.

בפסוק בספר 'דברי הימים' בתנ"ך, ממנו נלקח הקטע בתפילת השחרית "ויברך דוד", נכתב: 'לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו' – ושם מדובר על הספירות של עולם האצילות. ספירת החסד של עולם האצילות נקראת בפסוק בשם גדולה משתי סיבות:

(א) מידת החסד נכללת בכל המידות, והוא עניין ההמשכה והגילוי שבכל המידות (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות). זוהי 'גדולתה' של מידת החסד.
(ב) ספירת החסד שבעולם האצילות נמשכת למטה בסדר השתלשלות העולמות כפי שהיא למעלה, כפי הלשון המופיע בתפילת 'שמונה עשרה' – 'מכלכל חיים בחסד' – החסד עצמו, כפי שהוא בעולם האצילות, יורד, נמשך ו'מתכלכל' (כלי בתוך כלי), בעולמות בריאה, יצירה ועשיה. גם תכונה זו מבטאת את 'גדולתה' הייחודית של מידת החסד.

בחינת החסד שבעולם התוהו, עניינה לוודא שההשפעה (הגדולה) נמשכת רק במקום הראוי, במקום הבטל להשפעה העליונה והמתאים לקבלה. מבחינת ה'גדולה' שבתוהו, יכולים לקבל השפעה עליונה גם אלו שאינם ראויים לה לפי שעה, אך מצד החסד שבתוהו, ההשפעה מגיעה רק לאלו הזכאים לה מצד מעלתם והתנהגותם הראויה.

ונחזור לענין, כי החסדים צריכין להתפשט ז' בחי' אלו, וכנגדן הם ז' שבועות. אך להיות כל שבוע ז' ימים, הטעם הוא - כי כל א' מהם כלול מן כל הז' בחי' עצמם הנ"ל, כי הלא החסד הראשון המתפשט בזרוע ימין, הנקרא ג"כ חסד, צריך שיהיה בו ז' בחי', א' הנוגע לחסד, וא' נגד גבורה וכו', כנגד מה שצריך לתת ממנו חלק אל היסוד הכולל כולם כנ"ל, וכן יש בו בחי' נגד המלכות, שאם אין שרשים אלו, איך יכול לקבל היסוד והמלכות הארה מהם. וגם הה' חסדים, איך יתקשרו זה בזה, אם לא ע"י הנ"ל. נמצא כי בכל חלק וחלק מן החסדים המתפשטים בז' מדות הנ"ל, יש בכל א' מהם שורש לכל הז' בחינות הנ"ל:

ופי' הענין יותר בביאור - כי בספירת החסד, מתפשט בו החסד ראשון מן הה"ח, ויש בו כללות ג"ת נה"ים, וכן בכל א' נמצא עתה קיצורו של דבר, כי החסד ראשון של הה"ח, יש בו ז' בחי', ואנו קורין אותו חג"ת נה"מ, והוא מתחלק בכל הו"ק, עד שנמצא כי בכל ז' ספירות הנ"ל, החסד שבחסד, והחסד שבגבורה, וחסד שבת"ת, חסד שבנצח, וחסד שבהוד, וחסד שביסוד, וחסד שבמלכות, כולם הם חסד ראשון מן הה"ח, המתפשטים בכל הז' ספירות. וכן ז' חלקי הגבורה שבז' ספירות, הם החסד הב' של הה"ח הנקרא גבורה, וכן עד"ז כולם. באופן זה - כי בשבוע א' נכנס החסד ראשון שבה"ח, ומתחלק לז' חלקים, וכל חלק נכנס ביום א', עד הז' ימים:

ולכן נבאר זה על סדר השבועות - שבוע א' חסד א'. יום א', נכנס בחי' המלכות, שיש בחסד הראשון, ונכנס בחסד דז"א. יום ב' נדחה בחי' המלכות בגבורה, ויורד בחי' היסוד שבחסד א' בחסד דז"א. יום ג', נדחה בחי' המלכות בת"ת, ובחי' היסוד בגבורה, ובחי' ההוד שבחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ד', נדחה בחי' המלכות בנצח, ובחי' היסוד בת"ת, ובחי' ההוד בגבורה, ובחי' נצח שבחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ה', נדחה בחי' המלכות בהוד, ובחי' היסוד בנצח, ובחי' ההוד בת"ת, ובחי' הנצח בגבורה, ובחי' הת"ת של חסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ו', נדחה בחי' המלכות ביסוד, ובחי' היסוד בהוד, והוד בנצח, ונצח בת"ת, ות"ת בגבורה, וגבורה דחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ז' כל א' יורד במקומו, מלכות במלכות, יסוד ביסוד וכו', עד בחי' החסד הא' נכנס במקומו בחסד דז"א, וכל שבוע א' לא ירד כי אם חסד א' מן הה"ח לבד. שבוע ב' הוא עד"ז הנ"ל, אלא שהוא סוד החסד הב' שבה"ח, הנקרא גבורה. יום א' נכנס בחי' המלכות שבו וכו', עד יום ז' כל א' נכנס במקומו, מלכות במלכות וכו', עד חסד שבגבורה שהוא חסד הב', נכנס בחסד דז"א. וכן בשאר הה' שבועות כיוצא בו, עד שבוע הו' נכנס בחי' היסוד שבדעת דז"א, אשר היא כוללת כל הה"ח, וגם יש בו ז' בחי' הנ"ל, ונכנסו בשבוע ו'. וכן בשבוע ז', נכנס בחי' המלכות הכוללת כל הז' בחי' הנ"ל, ובזה נשלמו ז' שבועות. והענין - כי אע"פ שאנו אומרים, כי בדעת דז"א יש בו הה"ח וה"ג, עכ"ז כבר נודע, כי הדעת היא הנשמה המתפשט בכל הגוף, ולכן נמצא כי יש בהכרח בסוד הדעת דז"א, י"ד בחי', והם - הה"ח, ובחי' כללותן ביסוד, ובחי' כללותן במלכות, הרי ז' בחי' בחסדים. וכנגדו ז' בחי' בגבורות, וז"ס י"ד שבטים, והבן זה. וכבר הודעתך זה בדרוש י' הרוגי מלוכה, והרוגי לוד, והרוגי ביתר, ע"ש סוד נפלא. ותבין בזה ג"כ טעם, למה שבוע א' הוא ח"ה, מכלל חג המצות, לפי ששורש כל הה"ח הוא בחסד ראשון כנודע, כי הם סוד ענני כבוד, וענן אהרן הוא הראשון, נגד חסד הראשון, והוא כולל כולם, כנזכר בזוהר פרשה אמור, והוא סוד יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם שהוא סוד החסד ראשון, כי הימים כולם זכרים, והלילות נוקבין. ולכן החסדים רמוזים בימים, כי הם עטרא דדוכרא, והגבורות בלילות עטרא דנוקבא. וכל א' מז' בחי' החסדים הנ"ל של הה"ח, הם ז' ימי השבוע, וכל א' נקרא יום, אך החסד הראשון שבכולן, נקרא יומם ולא יום, פי' יום הכולל הרבה ימים, כי כל שאר הימים אין להם

שורש ומעבר אלא בו, וז"ס ויסע עמוד הענן יומם, כי ז' עננים היו, אך ראשון שבכולם נקרא יומם, לכן ראשון נזכר לבד, והשאר כללם בו:

וזה סוד יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם הוא חסד הראשון, על ידו יצוה ה' חסדו, כי מפקיד חסדיו האחרים בידו, שהוא יהיה לו רשות בהם לפשוט אותן, ולהורידן כפי רצונו, והוא מצוה עליהם. ואולי נוכל לומר, כי חסדו הוא חסד ו', פירש - שאר החסדים הו', כולם נפקדים בראשון, הוא הראשון הנקרא יומם. ובלילה, אז הוא שירה, שיר ה', הם הה"ג הנקראים שיר כנודע, והוא עמי, כי דוד המלך ע"ה היה אומר כן, שהוא סוד המלכות, ואלו הם עמו תמיד ולא החסדים, רק יצוה לבד להורידן בעת הזווג שהם ביום

1

ועתה נבאר סוד העומר, והענין, כי הלא כבר בארנו כי כל המוחין האלו, הם לצורך שעה, ליום א' דפסח לבד, כדי שיוכלו ישראל ליגאל, אך אחר יום א', נסתלק כל מה שנכנס לגמרי בקדמותו, וחזר למדרגה תלת בתלת, לכן לא יש הלל גמור, רק ביום א' לבד. אמנם מליל ב', שאז מתחיל ספירת העומר, כונתינו הוא, לחזור ולהמשיך אותן המוחין שנכנסו ליל פסח ראשון, אך אי אפשר להחזירן, אם לא ע"י זמן, והוא מפסח עד עצרת, כמ"ש:

והנה סוד הז' שבועות אלו, כי הנה הז"א כשהתחיל מן המוחין שלו, כנודע כי הכתר אינו נרמז בו לעולם, ואין אנו סופרין אותו, כמבואר אצלינו, ולעולם אין אנו מתחילין למנות תמיד רק מן החכמה. והנה ז' מדרגות הם, ממנו עד הנוקבא, והם חב"ד חג"ת הרי ו', והמלכות היוצאת מאחור כנגד הת"ת כנודע, הרי הם ז' מדרגות. והענין, כי אי אפשר להזדווג ז"נ, עד היות ז' מדות אלו בנויות ומתוקנים, ואז תהיו ראויים להזדווג, ולכן הם ז' שבועות. ואמנם להיות כ"א כלולה מכל הז' כנודע, לכן אינו מספיק בז' ימים רק בז' שבועות, שהם ז"פ ז' ימים, נמצא כי בכל שבוע א' מאלו הז', נתקן בחי' א' מן הז':

ונתחיל מן שבוע אחד, שבוע א' נגמר להתתקן כל חכמה, ובשבוע הב' נתתקן כל המוח של בינה, בז' בחינותיה, וכן עד שבוע הז', נתקנות המלכות בכל ז' בחי'. ואני חושב שנלע"ד, שיש ב' כוונות, ושניהם אמיתיים, והוא - כי שבוע ראשון מח חכמה, ובה הם כלולים כל הז' בחי', הראויים למצוא תוך המוח ההוא, שצריך שיהיה חכמה כולל חב"ד וכו' עד המלכות, וכולם הם נרשמים בתוכו. או אפשר לפרש, כי מוח החכמה מתפשט בכל אלו הז' מדות, פי' - כי מתפשט בחכמה החלק הראוי לה, וכן מתפשט מן החכמה בבינה החלק הראוי להתפשט בה, וכן עד המלכות. נמצא כי אלו הב' פירושים הם היפך זה מזה, ואפשר ששניהם כאחד טובים, אך הפי' הראשון נראה יותר אמיתי, כפי מה שיש בידי כתוב מן עת ששמעתי:

ונבאר עתה סדר השבועות - שבוע א', נתקן כל החכמה, ולכן הוא בסוד ע"ב. שבוע ב' בבינה, והוא ס"ג. שבוע ג', החסדים שבדעת שם מ"ה. שבוע ד', גבורות שבדעת, שם ב"ן. שבוע ה', חסד שם ע"ב. שבוע ו', גבורה שם ס"ג. שבוע ז', ת"ת ומלכות ביחד. כי לכך הן דבוקים אב"א, והם בחי' א' בשבוע אחת. ולפי שהם ב' מדות זכר ונקבה, ראוי לכונן שבוע הז' ב' הבחי' ביחד, והם שם מ"ה וב"ן, מ"ה לז"א וב"ן לנוקבא:

גם יש פי' אחר והוא אמיתי, והוא, כי הלא ז' בחינות יש במוחין, כל א' וא', כמ"ש בע"ה בסדר ימי השבוע, והם - קטנות וגדלות דאמא הראשון וכו', וכמ"ש בע"ה, ובכל מוח ובכל מדה מאלו הז' מדות, יש ז' בחי' אלו בהכרח, לכן הם ז' שבועות, כל שבוע ז' ימים, ולכן נבאר עתה ז' בחי' אלו, ונסדרם

כסדר ז' ימים בכל שבוע ושבוע:

ונתחיל מן שבוע א', וכבר בארנו שבוע א' שהוא בחכמה, ויש בו ז' בחי'. ודע, כי אין אנו מכוונים עתה, כמו בליל הפסח, כי אז נכנסו בבת אחת. אך עתה אחד לאחד, ממטה למעלה, ואין הפרש רק שהקטנות הראשון נכנסו אחר גדלות ב', כמו בליל פסח, שהוא נכנס אחר גדלות ב'. והטעם כמו שבארנו בליל פסח גם כן, שלפי שהם דינין, אינם נכנסין עד אחר גדלות ב', וזהו סדרן - יום א' גדלות א' דאבא, כי היא קודם אל אמא, והוא שם ע"ב. יום ב' גדלות א' דאמא, שם ע"ב. יום ג', קטנות עליון הב' דאו"א, והוא שם אכדט"ם, בסוד ה' אותיות לבד כנ"ל. יום ד' ע"ב דאמא דגדלות ב'. יום ה', קטנות א' דאו"א, אלהי"ם דיודין. יום ו', רשימו דגדלות ב' דאבא ע"ב. יום ז', הגדלות ב' עצמו דאבא ממש שם ע"ב, הרי ז' בחי':

שבוע ב' כולה בבינה, ולכן כולו בשם ס"ג. יום א' בינה דאבא גדלות א', והוא שם ס"ג. יום ב' בינה דאמא, דגדלות א' ס"ג. יום ג', קטנות ב' דמוח בינה, והוא שם א"ם ג"ל. יום ד', גדלות ב' בבינה דאמא, והוא שם ס"ג. יום ה', קטנות א' דמוח בינה, והוא שם אלהים דמלוי הדין. יום ו', רשימו דגדלות ב' של אבא ממוח בינה, והוא שם ס"ג. יום ז' עצמות גדלות הב' דאבא ממוח בינה, והוא שם ס"ג. יום ג', כל החסדים בדעת כולו, שם מ"ה. יום א' גדלות א' דאבא, דחסדים, שם מ"ה. יום ב' גדלות א' דחסדים דאמא, שם מ"ה. יום ג', קטנות הב' דחסדים, והוא אכדט"ם ע"ד מש"ל בכוס ג' דפסח, שהוא ס"ט אותיות, שיש בג"פ הוי"ה אלהים, ועם ו' שמות הרי ע"ה, כמנין אכדט"ם. יום ד', גדלות ב' דחסדים דאמא, שם מ"ה. יום ה' קטנות א' דחסדים, שם אלהים באלפין, וא ציור יו"י. יום ו', רשימו דגדלות ב' דחסדים דאבא, שם מ"ה. יום ז', עצמות גדלות ב' דחסדים דאבא, שם מ"ה. יום ד', כולו בגבורות דדעת, וכולו שם ב"ן. יום א', גדלות א' דגבורות דאבא, שם ב"ן. יום ב' גדלות א' דגבורות דאמא, שם ב"ן. יום ג' קטנות ב' דגבורות, והוא אכדט"ם, בסוד חושבנו ע"ד. יום ד', גדלות ב' בגבורה אמא, שם ב"ן. יום ה' קטנות א' דגבורה אלהי"ם באלפין, וא' דמלוי ה"א צורת יו"ד. יום ו', רשימו דגדלות ב' גבורות דאבא, ושם ב"ן. יום ז', גדלות ב' ממש דגבורות אבא, בסוד עצמות שם ב"ן:

שבוע ה', דוגמת שבוע א', לפי שהוא ספירת חסד, ולכן הוא דוגמת החכמה. שבוע ו', דגבורה, הוא דוגמת שבוע ב', שהוא בינה. שבוע ז', צריך לכיין בה ב' כוונת יחד, והם דוגמת כוונת שבוע ג' ושבוע ד'. כוונת שבוע ג' נגד הת"ת, וכוונת שבוע ד' נגד המלכות, היוצאת מאחורי הת"ת כנ"ל, הרי בארנו כל הז' שבועות:

אמנם נבאר איזה טעמים, והוא, לפי שכבר בליל פסח נכנסו כל המוחין, לכן הספיק עתה להכנס מוחין דאבא דגדלות א' קודם לאמא, כי הוא גדול משל אמא, ובו כלול מוח דאמא. גם הטעם של קטנות א', שלא נכנסו עד אחר גדלות ב' דאמא, כי הם דינין גמורין, אך אחר שנכנסו גדלות ב' של אמא, אע"פ שלא נכנסו של אבא, יספיק להמתיק ולבטל הדינין:

גם טעם, למה בגדלות ב' של אבא, הם ב' לילות בכל שבוע, א' בסוד רשימו, וב' בסוד עצמות. הטעם הוא - כי עיקר בליל פסח, היה ארבע כוסות, שהם רמוזין במוחין דאמא. אך גדלות ב' דאבא, לא נכנסו רק בדרך רמז, בסוד המצה כנ"ל, אחר שנכנסו שאר המוחין. ולכן צריך תחלה ליל אחד שיכנס בגלגלת, ולא יספיק זה רק להניח רושם קצת, ואח"כ בליל ב' עצמות ב' ממש:

גם נבאר טעם, למה בשבוע א' הוא י"ט. והטעם הוא - כי אחר אשר קיבל ראש ז"א, קצת הארה מהמוחין שנכנסו ליל א' דפסח, ונשאר שם רשימו גדול. וגם כי מלבד זה, חוזר ליכנס מוחין של חכמה בזה השבוע א', וכבר ידעת כי כולם בחכמה עשית, וכלם כלולין בו, והוא עיקר הכל. לכן השבוע א'

בכלל חג המצות. אמנם אינו י"ט, רק יום א', והשאר חה"מ. אמנם ביום ז' דפסח, שהוא יום ו' לעומר, והוא ז' לחג, והוא י"ט ממש. והטעם - כי ביום ז' דפסח, נכנס רשימו דגדלות ב' דאבא, ואע"פ שלא נכנס לגמרי, עכ"ז כבר נשלם מציאת מוח החכמה לגמרי, לכן הוא אז י"ט. אך יום ח' דפסח, אע"פ שבו נכנס העצמות, אינו י"ט, כי אין עושין י"ט רק על חידוש הנעשה מחדש, וכבר נעשה ביום ז' דפסח, כי אחר שנכנס מוח חכמה הרי הוא כאלו נכנסו כל המוחין, וכבר ראוי לזוג:

אמנם יש כוונה אחרת בכוונת ליל פסח, ובהקדמה שהקדמנו לעיל רמזנו אותה, וסוד הדבר - כי בארנו, כי כל גלות מצרים, כל סבתו היתה סוד דעת דזעיר אנפין, שבו פגמו ישראל כנ"ל, כי זהו טעם גלות מצרים רד"ו שנה. והענין - כי בגלות מצרים, נסתלקו החו"ג, שהם סוד מוח ג' דז"א, הנקרא דעת, והוא, כי יש לו ב' בחי', אחד הוא במקומו בסוד הדעת למעלה, והב' הוא בסוד התפשטות למטה כנודע, אך מתפשטין החסדים מחסד עד הוד, ואח"כ כולם נכנסין ביסוד, הנקרא כל כנודע, ואח"כ במלכות. אמנם ה' גבורות גם כן מתפשטין עד"ז בגופא דנוקבא דז"א:

והם בזמן גלות מצרים, להיות הפגם מגיע בסוד דעת דז"א כנ"ל, ונסתלקו התפשטות ה"ח וה"ג מן גופא, וחזרו ונעלמו במקומן ובשרשן מקום דעת דז"א, לכן נסתלקו ההתפשטות ושם נתעלמו, וישבו שם נעלמים, וז"ס גלות מצרים. כי כבר הודעתך, כי גרון ז"א נקרא מצרים, ששם הוא מקום צר, ולכן נקרא מצרים. ושם הוא יסוד דאמא, ובו נתון דעת דז"א. וכאשר נעלמו שם, נקראו גלות מצרים, לכן המצרים אשר שם, יונקים מן העורף, אחורי הגרון, כמבואר אצלינו בסוד פרעה ושר הטבחים ע"ש. ולהיותן יונקים משם, היו משעבדים לישראל, ולא היו החסדים מתפשטים ומתגלין בז"א הנקרא ישראל:

והנה בגאולת מצרים, היה הורדת אלו החסדים למטה, והתפשטות בגופא דז"א, והנה בהיות החסדים אלו נעלמים למעלה, לא היו מאירין למטה רק אחוריים דיסוד אמא, אשר קראנו אותן למעלה י' דמים, כמש"ל על פסוק בדמייך חיי וכו'. ולטעם זה היו הורגין לבני ישראל, ושופכין דמם:

והענין דע, כי כבר ידעת, כי שם מ"ה דמילוי אלפין הוא בז"א, וסוד אות א' האמצעית שבשם וא"ו דמ"ה, הוא סוד הבינה, כנזכר בתיקונים, כי אות א' הוא אהי"ה. וכבר ידעת זה בסוד שופך דם האדם וכו':

והענין בקצור, כי שם דמ"ה כשתסיר ממנו אות א' נשאר ד"ם, ואותו א' הוא שם אהי"ה א', והוא סוד בינה, הנכנסת בז"א להחיותו, ולפי שכבר ידעת, כי כל דבר עליון כשנכנס לירד למי שהוא למטה ממדרגתו, הוא יורד בסוד חיצוניות שבו, שהוא אחוריים שלו, ופנימית נשאר למעלה במקומו. והנה זה השם דאהי"ה הנכנס בתוכו, הוא בסוד אחוריים, וגם הוא עולה ד"ם כנודע, ושם זה של אהיה כשנכנס בז"א, נעשה בו בסוד דם אדם שהוא הז"א, שם מ"ה, שהוא גימ' אדם, הרי כי שם זה נקרא דם האדם:

והנה תחלה היו מצרים לוקחין ושואבין מזה הדם, לפי שלא נתפשט ונבלעו בז"א בגופא לפי שהיו מושכין אותו לאחור לעצמן, ונשאר הז"א בלי דם, לכן היו המצרים שופכין דם ישראל לחיצונים, כי היו הם נאחזים בדמים אלו. ועתה בגאולה נתפשטו החסדים בגופא דז"א, ונבלע בו דמים בוורידין שלו, ועם זה אין מקום לחיצונים להתאחז בהם. וז"ס מ"ט יום דספירת העומר, והענין כי הם י' שמות דאהי"ה, וכולם בסוד ד"ם כנ"ל. אמנם כשנלקחים פשוטים הם י"פ אהי"ה, הם מ' אותיות וי' שמות עצמן הרי נ' יום, וזה נכון:

או פי' ב', כי לפי שכל שם מאלו, כדי שתהיה בסוד דם, צריך שיהיה בו י' אותיות כזה - א, אה, אהי,

אהי"ה. ולכן כללות אלו י' אותיות של מלוי שם זה העולה ד"ם, עם מ' אותיות שבי' שמות פשוטין עולין נ', והם סוד נ' יום מפסח עד עצרת, ובכל יום נתקן בחי' אות א', וכשנשלם לתקן הוא חג עצרת, ויש זווג:

והנה גם בז"א יש יו"ד שמות מ"ה, כנגד אותן י' דמים שבדעת. וגם ט"א, כי הז"א הוא י"ס, והוא י' שמות מ"ה. ולכן כוונתינו, שיתפשטו ויכנסו אותן הדמים, הם י' פעמים אהי"ה, תוך י' שמות מ"ה שהוא ז"א. ובתחלה היה שם מ"ה חסר אותו א' של מלוי וא"ו, ולא היה רק דם, בסוד דמים בדמים נגעו. וכשהם מרוחקים זה מזה, נעשה דמים למעלה, ודמים למטה. ולכן היה שפיכת דמים שנשפכין לחוץ, והם נחלקין. אך בהתפשטותן זה בזה, נעשה אז אדם כנ"ל, והוא שנבלע הדם תוך הז"א, והוא סוד מ"ש נתן הבבלי לאותה אשה, שלא תמול את בנה, ואמר לה המתיני עד שיבלע וכו'. ועי"ז נשלמו י' שמות מ"ה שלימים וז"ס ואומר לך בדמייך חיי, כי ממש ע"י כניסת אותו הדמים בתוכו, יחיה, כי עד עתה נעלמו למעלה ביסוד דאמא, במצר הגרון הנקרא מצרים, ועתה התפשטו הדם בכל הגוף, ויחיה:

וכבר ידעת, כי ג' זמנים הם - א', עבור ראשון ג' גו ג'. ב', זמן היניקה. ג', עבור ב' של מוחין. והנה בגלות מצרים, היה בסוד ג' כליל בג'. והענין - כי אחר שפגמו בדעת, שחזרו החסדים לשרשם, ולא היו מתפשטין, הוצרך הז"א להכנס כולו למעלה בבטן אמא עלאה. ועתה בגאולת מצרים יוצא לחוץ, כי ז"ס יציאת מצרים, יציאת ז"א מבטן אמא, ונקרא זמן היניקה, ואז בזמן היניקה, הוא זמן הבלעת דם בתינוק:

והענין - כי כבר ידעת, כי כל הדם שבאשה, חוזר ומתהפך לחלב, ותינוק יונק אותו, והוא מתפשט בגופו ובוורידין שלו, אותו החלב שינק וחוזר להיות דם. ואל תתמה איך חוזר לדם, כי מתחלה היה דם, רק מעורב בסיגים. ובעת הלידה, כל זוהמא יורדת בסוד הלידה, ונשאר מבורר ומזוקק, ולכן יכול להתהפך לחלב, ואח"כ נעשה דם טהור ונקי בתוך התינוק, ואדרבא אז הוא חיות התינוק, וע"ש במ"ש זה, איך הדם החוזר לחלב, הוא בירור הזוהמא מה שנשאר, שלא היה יכול להתברר בט' חדשי עיבור ע"ש:

וז"ס ספירת עומר ז' שבועות, שהם ז' ימי טוהר, ונעשית בירור אותו הדם ויוצא לחוץ מאמא, ונכנס בז"א בסוד ימי היניקה. גם ענין לפרש יותר, עד שנראה שהוא באופן אחר, והענין כי כבר בארנו, איך נתפשטו עתה בגאולת מצרים, אותן הה"ח וה"ג בגופא דז"א, אותן שהיו תחלה נעלמים למעלה בשרשן בזמן הגלות, לכן צריכין אנו עתה בסוד ספירת עומר, לפשטם ולהורידם בגופא דז"א, ושיצאו ממצרים הוא סוד הגרון דז"א, מקום יסוד אמא, סיום הדעת דז"א, כבר נעתקו ויצאו משם, ע"י יציאת מצרים. ועתה בז' שבועות אלו, אנו מורידין אותן, וצריך שיהיה שבעה שבועות, והטעם - כי הנה תחלה, הה"ח הוא מן זרוע ימין דז"א הנקרא חסד, ומתפשט הה"ח עד הוד, הרי הם ה' בחי'. גם בחי' ו', הוא יסוד הנוטל הארת כולם, כי לכן נקרא כל שהן הה"ח, כ"א כלול מי', הוא גי' כ"ל. אח"כ בחי' ז', היא מלכות, שגם היא נוטלת כולם, ונקראת כל"ה - כל ה', כל הם הה"ח, ה' היא מלכות ה' אחרונה שבשם. עוד יש הפרש ב', שהם הה"ג, כל - הם הה"ג, כי גם הם גי' נ'. וה', מלכות עצמה, הרי כלה:

כתב ב ספר [פרדס רמונים](#) - שער כג פרק ח חסד זו מדת הגדולה. ולשון חסד פי' בספר האורה ז"ל דע כי לשון חסד הוא כל העושה דבר שאינו מוכרח לעשות מצד הדין אלא שעושה אותו בחפצו ורצונו מאין מכריח ועושה אותו הדבר בטובתו זה נקרא חסד. שכמו שמדת חסד הוא הפך מדת הדין כך לשון חסד

הוא הפך הדבר העשוי בהכרח עכ"ל. ועקר כוונתו כי נקרא חסד מטעם כי המדה הזו פעולתו הפך הדין אע"פ שמן הדין חייב הוא מזכה אותו. ואחרים פי' כי חסד עולה ע"ב והוא רמז אל ע"ב גשרים וכו'. והכונה כי היא נקראת חסד כשהיא פועלת בע"ב גשריה. ולפי האמת כי כן בא הרמז בחסד אל ע"ב כדפי'. וכן נקרא חסד בסוד שהיא מטיבה לרעים ולטובים נמ]. והכתר ג"כ נקרא חסד עליון כן פי' בזהר באדרא. והטעם שהוא משפיע אל החכמה ששם יניקת החסד. ומטעם זה יקרא צד הכתר המשפיע אל החכמה חסד עילאה. ויש אומרים כי גדולה נקרא חסדיך הראשונים (תהלים פט נ). והטעם כי יש חסדים אחרים כאשר נבאר. ולי נראה כי הרמז אל הכתר וכן דקדק במלת אי"ה חסדיך שהוא בשלשה ראשונות כדפי' בערכו. עוד יש חסד עולם הרמז אל החסד כאשר היא יונק מבינה וזהו חסד היונק מעולם שהיא הבינה כנודע. ויש חסד תחתון ופי' המפרשים כי הוא היסוד. וכן פי' שהוא חסדי דוד כי הוא משפיע למדת דוד הוא המלכות. ויותר ראוי לומר חסדי דוד נצח והוד וכן פי' בזהר פ' תרומה (דף קס"ט). וז"ל ובשבת דלא אשתכח דינא, למהוי נצח והוד כלל חסדים אומרים רצה והחליצנו. למהוי תרווייהו חסדי דוד הנאמנים. וע"ד אל תהי צרה ויגון ביום מנוחתנו דהא רצה ומודים אינון חסדי דוד עכ"ל. והכוונה כי בימות החול אינם בעצם חסדי דוד מפני שיש בה קצת דין. אמנם בשבת שאין דין ומתגלה הנצח ענף החסד להיות הנצח וההוד כלולים בשם חסדים אנו אומרים רצה והחליצנו כי על ידי התפלה הזאת אנו מזכירים הנצח שהוא הרצון ענף הרחמים המתגלה. ונכללים שניהם בסוד הימין והשמאל שבשבת שניהם רחמים. וע"ד וכו', פי' ומטעם שההוד שהוא דין במקומו בלא רחמים בימות החול. ובשבת שמתגלה הרצון אנו אומרים ואל תהי צרה ויגון ביום מנוחתנו. כי הצרה והיגון מצד הדין ובשבת אין דין ומתגלה הרצון שהיא הימין ולכן אל תהי צרה ויגון ובשבת שניהם נקראים חסדי דוד. הנה מתוך המאמר הזה בפירוש כי הנצח הוא חסדי דוד בהיותו מתגלה וכולל עמו ההוד וזהו חסדי לשון רבים. וגדולה ג"כ נקראת חסדים טובים. ופי' טובים מאירים, כמו בהיטיבו את הנרות (שמות ל ז). והוא סוד החסד קודם התפשטות כמו שיתבאר בערך טוב ופי' חסדים שהיו טובים קודם וזה מוכרח כמו שיתבאר שם ופי' בשער המכריעין בפ"א.

כתב בספר [קהלת יעקב](#) ערך חס - לגבי ייחוס גוון לספירת החסד - חסד יש שפירשו בחסד גוון הלובן לבד, ואחרים אמרו שהיא תכלת מלובן, כי החכמה הוא תכלת וחסד תכלת המתלבן דהיינו גילוי החסד שהוא נעלם בחכמה, ועוד כי הכתר הוא הלובן מתכלית הלבנונית, והחסד נגד כתר היא לבן נוטה לתכלת, פרדס פרק ג' משער הגוונים, ולענ"ד נראה כי החסד ראשית הבניין ובו כלול כל הבניין בסוד יומא דאזיל עם כולו יומין, נמצא בה נכלל גוון המלכות שהוא תכלת, וזה סוד "והוכן בחסד כסא" כי במדת חסד יש הכנה אל מדת המלכות בסוד התכלת, שבכתר הוא הכנה אל המלכות בסוד התכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא שכל אלו הבחינות במלכות, ויש לכנותו אל המדות תכלת חכמה דומה לים בינה, ובינה לרקיע תפארת ויסוד נקרא רקיע ורקיע דומה למלכות בחינת כסא, עוד כתב בפרדס טעם כי חסד הוא בחינת כסף וכסף בעצמו גם כן נוטה ללובן רק כאשר ילבנוהו בעלי מלאכה הוא לבן ממש:

חסד כלול מנצח בסוד אור חוזר שעולה מלכות לכתר יסוד לחכמה הוד לבינה נצח לחסד, וכן חסד יורד לנצח בדרך אור ישר כתר למלכות וכו':

חסד זה אהרן שנאמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך, תנחומא שמות, ויש לומר שחסד הוא חכמה כמו שכתב הרב ז"ל (עץ חיים שער הכללים) שמב' שלישי חסד נעשה חכמה, ובחכמה יש ע"ב ובאחוריים קפ"ד גימטריא אהרן:

ב' פעולת חסד לקרב הנדחים ולקבץ המפוזרים, [עמק המלך](#) שער א' פרק ד':

ג' בחינת חכמה נקרא גם כן חסד כמו שאמר הרב ז"ל, ורומז בזהר משפטים קכ"ב ע"א חסד משפט דקדק הוא חכמה בינה דעת, חסד חכמה שמב' שלישי חסד נעשה חכמה דזעיר:

חסד אותיות א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' הן בחינת חסד, כמו שאמר בזהר בראשית דף ט"ז ע"ב, ועיין [במקדש מלך](#)

עניין החסד

שם **מב** הוא שם קדוש בן 42 אותיות, העולה מראשי התיבות של תפלת רבי נחוניא בן הקנה:

אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה
נורא טהרנו שגבנו עמך רנת קבל
שמרם כבבת יחודך דורשי גבור נא
גמלם תמיד צדקתך רחמי טהרם ברכם
עדתך נהל טובך ברב קדוש חסין
קדושתך זוכרי פנה גאה עמך יחיד
תעלומות יודע צעקתנו ושמע קבל שועתנו

אין להגות את שם מב בפני עצמו, אך כאשר אומרים את תפלת רבי נחוניא בן הקנה יש לצייר לפני העינים (או להתבונן בסידור) את ראשי התיבות כשמות בפני עצמן (אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן וכו').

ביחס לשם **עב**, השייך למדת ה**חסד** המתפשטת מלמעלה למטה, שם **מב** שייך למדת הגבורה העולה מלמטה למעלה. לכן, בתפלה משתמשים בשם זה פעמים רבות כחלק מעלית הנפש לעולמות נעלים יותר (כך בכל יום, כשאומרים את תפלת רבי נחוניא בן הקנה בתחלת תפלת שחרית, ב"קרבנות", כחלק מסולם העליה של התפלה, וכך בערב שבת כשאומרים שם זה בקבלת שבת, בעליה מששת המזמורים המכוונים כנגד ששת ימי החול לשירת "לכה דודי" ולמזמורים המכוונים ליום השבת). עוד מכוונים בתפלה בשם קדוש זה בפרשה הראשונה של קריאת שמע, בה יש **מב** אותיות, ובספרי הקבלה והחסידות האריכו לבאר כיצד מתישבת תכונת העליה והגבורה של שם זה עם תוכן האהבה של הפרשה הראשונה בקריאת שמע (ומוסבר כי זו דוגמא מובהקת של "אור הגבורה בכלי החסד").

שם **מב** מורכב משבע יחידות בנות שש אותיות. שבע היחידות מכוונות כנגד שבע הספירות חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד-מלכות, כשכל ספירה בפני עצמה כלולה משש הספירות חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד. מבנה זה מזכיר את התכללות שבע הספירות זו בזו - שבע פעמים שבע, העולה **מט** (מבנה אליו מכוונים אנו בשבעת השבועות של ספירת העומר) - אך כאן אין התכללות של המלכות בתוך כל המדות. זו תוצאת תכונת העליה של שם **מב** - המלכות היא כח הבטוי כלפי חוץ של כל מדה, ההתפשטות למטה אל המציאות, ושם **מב** עולה מן המציאות ומתפשט מהבטוי החיצוני, מספירת המלכות.

שרש מובהק לעליה של שם **מב** בתורה יש במסעי בני ישראל ביציאת מצרים - בתורה מנויים **מב** מסעות בהם עלו ישראל ממצרים עד ארץ ישראל, ועל פי קבלה כל תנועת העליה ממצרים לישראל במסעות אלו קשורה בשם **מב**. החסידות

מסבירה כי מב המסעות הללו עוברים על כל אדם ואדם, ובכלל עם ישראל אלו הם מסעות נצחיים של יציאת מצרים - של עליה ויציאה מגבולות ומיצרים, בכל פעם באופן יותר נעלה - שתסתיים רק בביאת המשיח. בהקשר זה גם מבואר כי תהליך העליה נעשה על ידי גילוי שלש ידיים של הקב"ה המוזכרות בתורה ביחס לתהליכי יציאת מצרים - "היד הגדולה" (יד ימין, כח החסד המכונה "גדולה"), "היד החזקה" (יד שמאל, כח הגבורה החזק והתקיף) ו"היד הרמה" (היד האמצעית, כח התפארת העולה מעלה מעלה - ה"יד' הרמוזה בגוף האדם בראש, וד"ל). שלש פעמים יד - כנגד שלש הידים - עולה בגימטריא **מב**.

החוש המיוחד לחודש אייר ע"פ ספר היצירה הוא המחשבה (ההרהור).

אותיות **בשמחה** בגימטריה **ספירה** . כאשר אדם נתון בצער, כבתקופה זו ע"פ פשט, העצה היא, בלשון הבעש"ט: "חשוב טוב יהיה טוב". פנימיות ספירת העומר היא הכוח שיש במחשבה לשמח את האדם אעפ"י שלמראית עין אין סיבה לשמוח, כוח המחשבה אומר הבעש"ט הוא כוח גדול, עד שיש בו כדי להמשיך ולגלות שמחה בפועל ולשנות ולקבוע את המציאות.

שמחה זו, שהיא כאמור הכוח שיש במחשבה לכוון את המחשבות בכיוון הטוב, ממתיקה ומתקנת את העצב שבלב ובכך פועלת התכללות מידות הלב אלו באלו בסוד הכוונה הידועה של ספירת העומר חסד שבחסד , גבורה שבחסד וכו'. בכל יום בספירה יש התכללות של שתי ספירות בלב.

מידות הלב בקבלה נקראות ו' קצוות . כל מידה כשלעצמה היא קיצונית בכוון אחד בלבד ואינה מרגישה שום הזדהות עם המידות האחרות בלב (בחסידות אין משתמשים בד"כ בביטוי זה של הקבלה משום שכאמור השם קצוות הוא ללא התכללות, דהיינו לפני התיקון), התכללות המידות היא בבחינת אהבת ישראל. האהבה בין הנשמות גורמת לכל אחד להרגיש את הזולת חלק ממנו. כל מידה היא כאישיות שלמה בפני עצמה וכאשר המידות מתוקנות ומסוגלות לזהות בעצמן גם את היפוכן, כלומר להתכלל זו בזו, אזי נתקנת סיבת האבלות שהיא כאמור, חוסר ההתכללות, שנאת חינם ופרוד ר"ל

(בספה"ק מובא רמז שאייר הוא ר"ת המרכבה - אברהם, יצחק, יעקב, רחל, שכנגד מידות הלב "חסד, גבורה, תפארת, מלכות הכוללות את הספירות נצח, הוד, יסוד)

המרכבה של התכללות כל המידות וממילא הנשמות זו בזו, הוא סוד חודש אייר.